

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gələcəyinin xaricdə təhsili üzrə Dövlət Programı" təqəddülərini tanıdan "Uzun formulu" layihəsinin budəfəki qonağı Səvçerinin Bazel Universitetinin tələbəsi Zeynep Rəcəbli.

Layihə [Təhsil Nazirliyi](#) və [1News.az](#) informasiya agentliyi ilə birgə həyata keçirilir.

Zeynep Rəcəbli 1992-ci ildə Bakıda dünyaya gəlmişdir. Orta təhsilini Texniki Humanitar Liseydə almışdır. 2009-2013-cü illərdə Bakı Slavyan Universitetinin beynəlxalq münasibətlər ixtisası üzrə bakalavr təhsili almışdır. 2012-ci ildə tələbə mübadiləsi çərçivəsində Almaniyanın Tübingen Universitetində təhsil almışdır. 2013-2014-cü illərdə həqiqi xidmətdə olmuşdur. Hazırda Dövlət Programı çərçivəsində təhsilini Səvçerinin Bazel Universitetinin Avropa Qlobal Araşdırmalar magistr proqramı üzrə Avropa ittifaqının miqrasiya hüququ və siyasəti ixtisası üzrə davam etdirir.

Xaricdə təhsil sizə nə verir? Ümidlərinizi doğruldurmu?

- Müasir dünyada nəzəri praktik bilik sahəsində rəqabətə dözümlü olmaq üçün qabaqcıl təhsil sistemində nəhərlənmişəm. Məncə, bu bir aksiomadır. Səvçerdə aldığım təhsil mənim məqsədlərimə tam cavab verir. Burada qabaqcıl, innovativ təhsil metodları nə təbii qayda ilə aldığım biliklə eyni zamanda təhsil prosesinin tələbə-müəllim dialoqu prinsipi əsasında təşkil olunmuşdur. Daha çox məmnun edir. Beləliklə, ümidlərim tam olaraq özünü doğruldub. Məni ixtisasa yönəltmiş prosesində özümə olan müsbət dəyişikliyi görürəm.

Niyə məhz bu ixtisası seçdiniz?

- Bilirsinizmi, dünya təhsil sistemində ümumi və xüsusi səciyyəli dərəcə ixtisasları var. Düşünürəm ki, müəyyən ixtisaslar var ki, onları yüksək səviyyəsinə öz ölkənizdə nail olarsınız. Mənim seçdiyim magistr ixtisası nə isə yalnız Avropada mövcuddur. Yəni Azərbaycanla əldə edilən bakalavr təhsili beynəlxalq münasibətlər, beynəlxalq hüquq və Avropa siyasəti sahəsində əsaslı nəzəri biliklə əldə edilə bilər. Lakin bu biliklərin dərinləşməsinə ehtiyac və praktik həyata tətbiqinin zərurətini dərk edərkən qərarlaşdırırdım ki, təhsilimi Avropada, onun qabaqcıl ölkəsi olan Səvçerdə davam etdirim. Seçdiyim "Avropa ittifaqının miqrasiya hüququ və siyasəti" ixtisası məni dünyada, xüsusilə Avropa, o cümlədən Azərbaycan üçün aktual olan miqrasiya problemi üzrə nəzəri və praktik biliklərimi həmişə artıracaq, həmişə sistemli şəkildə artıracaqdır.

- Fərqli ölkə və təhsil mühitini gördükdən sonra vətənxuduşunuz ali məktəbdə nəyin dəyişməsinə arzulayardınız?

- Azərbaycan təhsil sistemi 2005-ci ildən Avropa təhsil sisteminə inteqrasiya olunur. Proses davam edir. Çox fərqli görülmüş, nəzərdə tutulmuş, müəyyən fərqlər, layihələr, standartların tətbiqi davam edəcəkdir. Dünyada belə bir fikirlər formalaşmışdır ki, çox qlobal inteqrasiya olunmuş sahələr iqtisadiyyat və internetdir. Məni bu səraya təhsili də aid etmək istəyirdim. Verilən suala gəlincə isə deyirəm ki, həmişə oxuduğum ali məktəbdə, həmişə Azərbaycanın bütün ali məktəblərində üç yənəməni dəyişməsinə istəyirdim. Birincisi, təhsil prosesində bürokratik və inzibati mənəviyyətin minimuma endirilməsi, ikincisi, sənədi auditoriya təhsil saatları nə azaldılmasın. Professorların daimi məsləhəti və tələqlər mexanizmləri hesabına tələbənin sərbəst hazırlıq saatları nə artırılmasın? həmişə onun məsuliyyətini artırmaq, həmişə dərəcədən maksimum səmərəli istifadəsinə təmin etməsi olmalıdır. Üçüncüsü, Səvçerdəki kəşfiyyət yay məktəbində ödənilməsi təbii edilmir. 4 ay fənni mənimlə yəni tələbə çətin ki, 1 ayda fənni mənimlə yəni bilsin. İkinci həmin semestrə 2 həftəyə qədər təkrar verməyi icazə verilir. Yay məktəblərində isə öz arzusu ilə tələbə 2 və ya 3 kreditli illik təhsil haqqı çərçivəsində və ya kurs götürməyi icazə verilir. Bu kreditlər semestr modulları nə kreditlərini və ya olmur. Şəhətlər çərçivəsində bu yanaşmaların Azərbaycanla tətbiq edilməsi nəinki tələbələrin təhsili müsbət dəyişdirməliyini, həmçinin təhsilin keyfiyyətinin daha da artırılmasını təmin etməli olar.

- Təhsil aldığınız ölkədə Azərbaycanla bəzi nələri tanıyırsınız?

Səvçerdəki həmişə yerli, həmişəki, xarici ölkələrə burda olan insanlarda Azərbaycanla maraqlı çox böyükdür. Nəzəriyyə materiallarındən istifadə etməklə xalqımız nə adətən nələri, Azərbaycanın gözlənti, ölkəmizdəki sənətin boy-boyu müxtəlif dini cərəyanları və etnik xalqların tolerantlıq və sülh şəraitində yaşaması. Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq şəhəri Qarabağın qaynaqları əsasən tarixi, mənəvi və humanitar, geosiyasi və geoiqtisadi fəsadları ilə bəzi məlumat insanları diqqətinə çatdırmaq. Həmişə bir Azərbaycan kimi, həmişə bir vətəndaş olaraq özümə borc bilirəm. Həqiqi xidmətdə olmağam. Səvçer ruhuna bəli deyirəm. Keçən ilin aprel, bu ilin fevral döyümlərindəki hidim olmağın gələcəyimizin və təbii sevgisi bizə örnəkdir. Vətən sağı olsun. Səvçerdə Azərbaycan xalqının sülhsevər olması nə daim vurğulanıram.

- Oxudu?unuz ali m?kt?bd? mü?llim-t?l?b? münasib?ti nec?dir?

??n?çoxd?y?rl?ndirdiyim t?hsil elementidir. Mü?llim-t?l?b? münasib?ti tam s?mimi, inan, qar??l?ql? hörm?t, etibar v? dey?rdim, ki, dostlu?a söyk?n?n münasib?tl?rdi?e Qeyd edim, ki, Az?rbaycanda da bu cür mü?lliml?r var. Sad?c? bizim mentalitet mü?llim-t?l?b? münasib?tind? ciddi p?rd?nin olmas? tarixi t?crüb?sind?n h?l? ayr?la bilmir.

- Daha çox hans? ç?tinlikl?riniz olub ?

?sveçr?d? t?hsil dili il? ba?l? t?crüb? dig?r Avropa ölk?l?rind?n f?rql?nir. Magistr pill?sind? t?hsil almaq üçün alman v? ingilis dill?rini ?n yüks?k s?viyy?d? bilm?lis?n. ?xtisas?m Avropa ?ttifaq?n?n f?aliyy?ti il? ba?l? oldu?undan qonaq professorlar?n mühazir?l?rin? qat?lmaq, eyni zamanda geni?elmi?d?biyyatdan istifad?etm?k üçün frans?z, ispa,span v? italyan dill?rini d?bilm?k laz?m idi. ?ks?t?qdirdi? mühazir?v? seminar m????l?l?rind? f?al i?tirak ed? bilm?y?c?ks?n. Birinci üç dill? ba?l? problemim yox idi. Ç?tin d? olsa, universitetin yaratd??? dil kurslar?nda i?tirak eded?r?k, eyni zamanda yuxusuz gec? saatlar?n?n hesab?na dig?r dill?ri d? tez bir zamanda öyr?ndim v? art?q bu istiqam?td? el? bir ç?tinliyim yoxdur.

- Oxudu?unuz müdd?td? qar??la d???n?z maraql? hadis? hans? olub?

M?m?lumdur, ki, s?sveçr? A?-nin üzvü deyil v? onlar aras?nda miqrasiya m?s?l?l?rini nizamlamaq m?qs?dil? diplomatik dan???qlar apar?l?r. T?crüb?d? bu dan???qlarda hey?t? miqrasiya m?s?l?l?ri üzr? ixtisasla?an ?sveçr?nin büt?n universitetl?rini v? elm ocaqlar?n? t?msil ed?n doktorantlar v? magistrantlar da daxil edilir. 2015-ci ilin avqust ay?nda Strasburqda apar?lan dan???qlara h?r t?rfd?n 10 nümay?nd? i?tirak edirdi. ?sveçr? nümay?nd? hey?tin? universitet t?rfind?n t?qdim edilm? m?nim namiz?dliyim d? t?kilatç?lar t?rfind?n b?y?nilmi? v? ilk az?rbaycanl? olaraqla bu t?dbird? i?tirak etmi???m. Debatlar, t?klifl?r, müzakir?l?r çox maraql? idi. M?nim etdiyim t?klifl?rin layih? s?n?dind? yer almas?n? t?hsilin u?uru kimi d?y?rl?ndir? bil?r?m.

- Universitetd? ?cn?bi t?l?b?l?r? münasib?td?n raz?s?n?zm??

B?Baz?l Universitetind? t?hsil alanlar?n i?ks?riyy?ti yerli v?t?nda?lard?r. Xarici t?l?b?l?r ?sas?n A? ölk?l?rini t?t?msil edir. M?n? olan münasib?td?n tam raz?yam. Büt?n qar??l?ql? münasib?tl?r dostluq v? d?st?k prinsipl?rin? söyk?r. Söyk?nirç? ?sveçr? ill? çoxmill?tli dövl?tdir. Bu ölk?d? insanlar aras?nda tolerantl?q, s?mimiyy?t, mülay?mlilik t?qdir?layiqdir.

- Xarici ölk?d?n Az?rbaycan t?hsilini nec? görürsünüz?

A?Az?rbaycanda t?hsil sisteminin müsb?t? do?ru d?yi?ikliyi?nin Bak?da t?hsil ald???m zamanı da görmü???m. ?ndiki dövrd? T?hsil Nazirliyinin h?yata keçirdiyi t?hsil islahatlar?n?n tezlikl? n?tic? ver?c?yin? inan?ram. ?nan?ram ki, tezlikl? büt?n ümumi orta t?hsil? malik olan v? t?hsilini ali m?kt?bl?rd? davam etdirm?k ist?y?n? g?ndl?r? tam azad imkanlar yarad?lacaq. Planl? t?hsilin mahiyy?ti d?yi?c?k. Praqmatik v? fasil?siz t?hsil konsepsiyas? Az?rbaycan t?hsil sis?stemind? apar?c? olmal?d?r. T?hsil dövl?timiz t?rfind?n d?y?rl?ndirilirs?st?rdim, ki, c?miyy?timiz d? bu sah?ni prioritet kimi q?bul etsin. H?m d?st?yi, h?m d? m?hsuldar t?nqidi il? bu sah?y? f?al müdaxil? etsin.

- Asud? vaxt?n?zda n? il? m???ul olursunuz?

XaricXaricd?it?hsil alanları üçün asud? vaxt? tapmaq ?n ç?tin m?s?l?dir. Büt?n auditoriyadan k?nar vaxt? kitabxanada keçirir?m. Universitetin kitabxanas? gec? yar?s?na kimi i?l?yir. Valideynl?rim h?ft?l?rl? s?simi e?itmirl?r. Telefonla q?saca mesaj yaz?ram ki, h?r ?ey normald?r. Bir balaca vaxt tapan kimi h?ft?d? 1-2 saat olsa bel? idmanla m???ul oluram. Qeyd edim ki, universitetd? t?l?b?l?rin müxt?lif könüllü aksiyalarda i?tirak etm?si bir ?n?n?dir. Asud? vaxt?m olduqda qaçq?n v? miqrantlarla ba?l? könüllü olaraq Bazeld? keçiril?n humanitar aksiyalarda müt?madi i?tirak edir?m. Bu, h?m d? ixtisas?mla ba?l?d?r. M?s?l?n, bulilin q?? t?tili dövründ? Suriya qaçq?nlar?na hüquqi yard?m aksiyas?nda i?tirak etdim. Bu ölk?d? h?r g?nc?t?l?b? c?miyy?tin müxt?lif sah?l?rind? könüllü çal??ma?? özün? borc bilir. Yay kurslar? aras? dövrd? v? bayramlarda q?sa müdd?t? olsa bel? Avropa ?h?rl?ri il? tan???l?a üstünlük verir?m.

- T?hsilinizi ba?a vurduqdan sonra harada çal??maq ist?rdiniz? G?l?c?k planlar?n?z nec?dir?

Bir müddət miqrasiya sahəsində praktik fəaliyyət göstərildikdən sonra fikrim var ki, doktorluq pilləsində təhsilimi davam etdirim.

- Siz xaricdə təhsil almağa başladığınızdan sonra özünüzdə nələri dəyişmişiniz?

Dünyaya, insanlara baxışım dəyişib. Emosional vəziyyətimə zərər etməyi, öyrənməmə, həvə vəziyyətdə müsbət hallar axtarmaq vərdişini yitirənməmişəm. Buradan Azərbaycanla bağlı mənim mahiyyətimini dərk etməmişəm. Genetik bağlı idrakla bağlı ilə tamamlanmış. Fərsətdən istifadə edərkən, bu dəyişikliklərin tərkül tapmasında bir övlad kimi mənim dəstək olmuş valideynlərim və bir vətəndaş olaraq Təhsil Nazirliyini öz dərin təşəkkürümü bildirirəm.

- Ölkəmizdəki dostlarınız, həmyaşıdlarınızla nə demək istərdiniz?

Özünüzü inanın. Heç kəs sizin qədrinizi inkişafınızda maraqlı ola bilməz. Nə böyük nemət vətəni sevmək və təhsilli olmaqdır. Vətən sevgisi ana südü ilə verilir, təhsil isə özünüzü yitirməlisiniz. Dünyanın bütün savadlı adamları öz iradələri hesabına buna nail olublar. Rəddli və çalınmış qanı olun, həyatınız daimi təhsilə bağlayın, qalanınız isə zaman özü yoluna qoyacaq. Bütün Azərbaycanlıları salamlar göndərir, min-amanlıq və uurlar arzulayıram.